

Muzika je univerzalni jezik, a sa CSO-om se odlično sporazumijevam

vijesti.me/kultura/567035/muzika-je-univerzalni-jezik-a-sa-cso-om-se-odlicno-sporazumijevam

J K

Jelena Kontić

19.09.2021. 14:55h

Orkestar je na sceni, ne u koncertnoj dvorani već na otvorenom, dirigent podiže svoju palicu i počinje muzika, publici dobro poznata... Nije u pitanju remek-djelo nekog od kompozitora klasične muzike, već jedno od remek-djela filmske muzike! To bi mogla biti bilo koja od kompozicija koje je Crnogorski simfonijski orkestar (CSO) izveo na koncertima u Tivtu i Podgorici pod vođstvom renomiranog dirigenta iz Španije, **Iker Sančeza Silve**...

I desila se magija - filmsko veče praćeno filmskim kompozicijama. To potvrđuje i jedinstveno iskustvo kakvo Silva nikada ranije nije doživio i kakvo je rijetko za bilo kog maestra u svijetu, a to je da publika stojećim ovacijama pozdravi orkestar i maestra nakon samo jedne kompozicije, otkrio je ponosno "Vijestima".

Iako mu ovo nije prva saradnja sa CSO-om ili nastup u Crnoj Gori, Iker Sanchez Silva se sada dodatno istakao svojim doprinosom nezaboravnim koncertima čiji je program osmišljen u znak sjećanja na jednog od najznačajnijih kompozitora filmske muzike, **Enija Morikonea**, koji je preminuo prošle godine. Nakon koncerta u Tivtu, i podorička publika na Festivalu internacionalnog alternativnog teatra - FIAT 2021. imala je priliku da uživa u

kultnim melodijama iz kulturnih filmova, kao što su “Bilo jednom na Divljem zapadu”, “Dobar, loš, zao”, “Posljednji Mohikanac”, “Za šaku dolara”, “Dragulj sa Nila”, a uoči koncerta protekle sedmice Silva je govorio za “Vijesti”, o koncertu, muzici, muzičarima i publici...

Sa probe uoči koncerta na FIAT-u: Iker Sančez Silvafoto: Savo Prelević

Već tokom razgovora za “Vijesti”, nakon generalne probe, sjedišta na terasi Filmskog centra i Crnogorske kinoteke u Podgorici su se polako popunjavala. Usljed ograničenja zbog aktuelnih mjera, mnogi su se odlučili i da u jedinstvenom događaju uživaju sa neke obližnje lokacije. Veče je zamišljeno kao svojevrsan omaž Morikoneu (1928-2020), kojeg su kolege i kritičari iz svijeta filma i muzike nazivali još i “Maestro” i “Savremeni Mocart”. Morikone je napisao muziku za više od pet stotina filmskih i televizijskih produkcija, a njegova djela specifična su po tome što su nerijetko popularnija od filmova i traju i žive zasebno, pritom odišu i senzibilitetom klasičnih kompozicija što omogućava orkestrima da ih interpretiraju, kaže Iker Sančez Silva za “Vijesti”.

O ovim autentičnim koncertima govoriće se još dugo, ali dirigent iz Španije i kompletan CSO odmah nakon nastupa na FIAT-u fokusirali su se na naredni koncert i pripremu novog repertoara. Već sutra će Crnogorski simfonijski orkestar otvoriti Međunarodni festival gitare Nikšić 2021. takođe pod vođstvom maestra Silve.

Orkestar će sutra več u 20 časova, na sceni Nikšićkog pozorišta, izvesti Koncert “Aranhuez” za gitaru i orkestar poznatog španskog kompozitora 20. vijeka **Hoakina Rodriga**, a kao solista na gitari nastupiće **Marcin Kuzniar** iz Poljske, ovogodišnja

Eurostrings zvijezda, pobjednik Međunarodnog takmičenja gitarista Tivat 2021. Sjutrašnji program u Nikšiću čine i Jednostavna simfonija, op. 4 **B. Britna** i Simfonija br. 1, op. 21 **L. van Betovena**.

foto: Duško Miljanić

Najavljujući novi koncert istaknuti španski dirigent mlađe generacije za “Vijesti” evocira i utiske iz dosadašnje saradnje, što kada je orkestar u pitanju, ali jednako i publika. Silva je međunarodnu karijeru gradio nastupajući s Bostonskim simfonijskim orkestrom, Kraljevskom filharmonijom Liverpula, BBC filharmonijom i mnogim drugim uglednim muzičarima, pa za sobom već ima bogatu izvođačku reputaciju, a za “Vijesti” otkriva da privatno, “za svoju dušu”, voli da na klaviru izvodi sopstvene kompozicije.

Nakon već nekoliko nastupa u Crnoj Gori dirigujući Crnogorskim simfonijskim orkestrom, može li se zaključiti da je u pitanju jedna uspješna saradnja i dobro razumijevanje između Vas, orkestra i publike?

Osjećam kao da imam prilično dobru konekciju sa svima njima u Crnogorskom simfonijskom orkestru. Mislim da je to jedna interesantna ekipa koja funkcioniše kao pravi tim, a to kažem iz nekoliko razloga... CSO se izdvaja po tome što orkestar čine veoma mladi ljudi, što je jedinstveno. Tako mlad sastav dalje znači da su otvoreni da uče, slušaju nove stvari, upoznaju nove ideje i da su otvorenog uma generalno, što je za mene veoma značajno i čini da se osjećam komforno radeći sa njima.

Svaki put kada radim sa nekim orkestrom pokušavam da članovima predstavim i pružim neko moje iskustvo i emociju, kao i, možda drugačije, viđenje muzike koju izvodimo. Ovo je treći put, čini mi se, da sam u Crnoj Gori. Posljednji moj koncert sa CSO-om je bio

neposredno prije lockdown-a 2020. godine, a nakon toga je sve zatvoreno. Veoma sam srećan što sam ponovo ovdje i što radim sa ovim divnim ljudima.

foto: Savo Prelević

Publici ste ponudili interesantan program, nesvakidašnji repertoar koji je činila filmska muzika sa fokusom na kompozicije Enija Morikonea, prepoznatljive svuda u svijetu. Koliko Vam je to bilo izazovno i zahtjevno?

Koncerti su bili veoma posebni, zato što su neka od tih djela napisali i španski kompozitori sa mišlju na Morikoneovu muziku i inspirisani, vođeni njome. Na repertoaru su takođe bila i djela koja nije Morikone pisao, ali i kompozicije koje se razlikuju od njegovih originalnih kompozicija, a naravno i originalne kompozicije Enija Morikonea, savremene, atraktivne i aktuelne. Takođe, izveli smo i jednu veoma interesantnu kompoziciju čiji autor nije Morikone, već **Trevor Džons**, a u pitanju je muzika koja prati film “Posljednji Mohikanac”, koja je briljantna, po mom mišljenju!

Program koji smo izveli na FIAT-u i u Tivtu je zaista prilično nesvakidašnji za koncertiranje, prije svega jer je posvećen filmskoj muzici, prvenstveni Eniju Morikoneu. Sa druge strane, već sutra ćemo u Nikšiću prirediti još jedan izvanredan koncert, a nadam se publici takođe interesantan, ali ovoga puta sa drugačijim programom. Sjutra otvaramo Internacionalni festival gitare, a sa solistom, gitaristom iz Poljske, Marcinom Kuzniarom, izvešemo tipičnu, klasičnu muziku, a mislim da će i te kompozicije biti prilično interesantne publici.

Prije nego se preselimo u Nikšić, sa repertoarom koji su činile filmske kompozicije ste nastupili i u Tivtu. Kakve su tamo bile reakcije i kolika je odovornost izvoditi prepoznatljiva i popularna djela poput takvih? Ili je, sa druge strane, zahtjevnije raditi na programu koji nije (opšte) poznat široj javnosti, a tu mislim na klasiku?

Publika u Tivtu je bila nevjerovatno srećna i zadovoljna. Tamo mi se desilo nešto što nije nikada ranije u dosadašnjoj karijeri, a to je da publika, nakon jedne izvedene kompozicije, ustane na noge i stojeći aplaudira dugo i glasno. To se nerijetko dešava na kraju koncerta, ali ne i u sred koncerta ili na početku.

Bez obzira na program i repertoar mislim da je svakako neophodno pronaći nove “boje” zvuka, izraze, načine interpretacije... Ukoliko nanovo izvodimo Betovena, smatram da je potrebno pronaći neki novi jedinstveni zvuk u nekom segmentu njegove kompozicije ili nekim činom, intervencijom učiniti da to bude autentično... Mnogo je komponenti od kojih zavisi izvedba neke kompozicije... Kada je klasična muzika u pitanju potrebne su nam različite boje tonova i mnogi drugi elementi koje je nekada teško pronaći i predstaviti publici. Na primjer, mnogo je lakše u dvorani pronaći i predstaviti jedinstvenost u zvuku i specifičnosti u klasičnoj muzici, i za publiku i za orkestar, dirigenta...

Veliko interesovanje i oduševljenje koncertom na FIAT-ufoto: Duško Miljanić

Šta mislite o Morikoneu kao kompozitoru, šta je to posebno u njegovoj muzici?

Mišljenje o Morikoneu zavisi od ličnog utiska svakog kompozitora ili slušaoca. Rekao bih da ono što čini njegovu muziku posebnom jeste to što svaku melodiju stvara sa ukusom, istančano, jasno, jednostavno, prefinjeno. Jednostavnošću Morikone dolazi do autentičnosti, originalnosti, prefinjenosti. Po mom mišljenju, ono što Morikone ima u svojoj muzici je neka vrsta vrlo specifičnog minimalizma, ali nikako to nije ono pojednostavljivanje na koje najčešće nailazimo u filmskoj muzici, već Morikone ide korak dalje. Njegova muzika je filmska, uvijek je to kompozicija namijenjena filmu, ali ta njegova muzika postaje toliko poznata i popularna da je možemo opisati kao “šlag na torti” ma kog ostvarenja i pritom je, nakon pogledanog filma, pamtimo bez obzira na film. Morikone je definitivno pravio muziku namjenski za filmove i televiziju, ali je pokazivao visok nivo sluha za melodiju, harmoniju, dobro je poznao orkestar i instrumente, tako da njegova ostvarenja mogu da funkcionišu zasebno od filmova, a koje i orkestar može izvoditi i mogu se koncertirati samostalno.

Sjutra ćete ponovo dirigovati CSO-om na koncertu u Nikšiću. Šta publika može očekivati ovoga puta, uz klasičniji repertar?

Ne znam šta bih Vam rekao, jer ne znam kakva je publika... Ovo je moj prvi put da nastupam u Nikšiću, a u pitanju je jedan veliki festival gitare na kojem nastupamo sa pobjednikom takmičenja u Tivtu, gitaristom Kuzniarom iz Poljske koji će svirati vrlo poznatu i interesantnu muziku, vidjećete već. Nastupićemo u 20 časova u sali pozorišta. Moram priznati da mi je bilo neobično što je koncert na FIAT-u bio zakazan za 22 časa, da li je to normalna stvar ovdje? (smijeh) Svakako se veoma radujem nastupu u Nikšiću, upoznavanju nove publike i duha rada Nikšića.

foto: Savo Prelević

Da li je teško pronaći zajednički jezik sa orkestrima u svijetu i sporazumjeti se kada ne govorite isti jezik i ne saradujete često, ili je jezik muzike zaista univerzalan i notni zapisi i ekspresija često govore jasno i mnogo više nego što bi riječi mogle?

Znate, muzika je uvijek tu. I muzika zaista jeste univerzalni jezik svijeta. Istu muziku možete slušati vi ovdje u Crnoj Gori, ili negdje u Kini, Americi, ali kao što ste rekli, ne možemo se svuda jednako sporazumjeti riječima. Svakako, dodao bih, poznavanje različitih jezika je takođe veoma bitno, posebno danas. Nekada je, čak i muzičarima, potrebno više različitih sredstava da bismo se u potpunosti sporazumjeli i funkcionisali kao pravi tim, a posebno kada su veće grupe u pitanju.

Sa Crnogorskim simfonijskim orkestrom je prijatno saradivati, a naša komunikacija i jezik nota, ali i govor tijela su nam dovoljni, jer su to osnove sporazumijevanja svuda u svijetu, iako svaki dirigent ima svoje sopstvene i jedinstvene tehnike. Kada dirigent dobro razvije svoju gestikulaciju i ljudski pristup, pored profesionalnih standarda, onda on može putovati bilo gdje i saradivati sa bilo kojim orkestrom na svijetu.

foto: Duško Miljanić

Na osnovu dosadašnjeg iskustva, a uoči susreta sa publikom u Nikšiću, kako biste okarakterisali i kako lično doživljavate publiku u Crnoj Gori?

Prije svega, primjećujem mnogo sličnosti između vaše zemlje, kulture i mentaliteta i kulture moje zemlje i mog naroda. Ja dolazim iz Baskije, autonomne zajednice na sjeveru Španije. Kod nas je specifično to što smo okruženi planinama, a imamo i mnogo plaža na maloj teritoriji, prijatni smo i gostoljubivi ljudi. A primijetio sam da smo upravo po tome prilično slični - mi iz Baskije i Crnogorci.

Ono što sam još primijetio, a kada sam nastupao u Crnogorskom narodnom pozorištu, jeste da ljudi koji dođu u pozorište da slušaju orkestar uvijek su prilično koncentrisani, tihi, fokusirani na slušanje... Oni sjede, tihi su i mirni i iako sam im ja okrenut leđima i ne mogu ih vidjeti, ja osjećam njihove emocije, osjećam kako reaguju i koliko su koncentrisani, fokusirani, a očigledno to i pamtim. To je mnogo znači i meni kao gostu i kao umjetniku, jer je veoma važna ta razmjena enerija. Mi na sceni pružamo muziku, a publika nam uzvraća energiju koja nas dodatno podstiče, što je važno za obostrano zadovoljstvo.

Tačnost i muziciranje iz srca

Kao dirigent, šta preferirate - tačnost i perfekciju u izvedbi ili solistima dozvoljavate i dozu ličnog muzičkog izraza i intervencije zarad doživljaja?

Sjajna kombinacija je to dvoje istovremeno u adekvatnoj mjeri. (smijeh) Improvizacija u klasičnoj muzici nije baš poželjna ili prihvatljiva, ali ja uvijek volim da pronađem neke kompromise sa muzičarima prilikom sviranja kako bi nastup bio autentičan. Ukoliko sviraju neku muziku koju osjećaju i čiju emociju šire dalje publici, odstupanja od tačnog izvođenja su dozvoljena, ukoliko sve te “akrobacije” izvode sa emocijom, naravno. Ukoliko nema emocije i ništa se ne dešava, tada ni tačnost niti improvizacija, sposobnosti orkestra ili soliste i, nažalost, ni muzika, ne mogu doći do izražaja. Preferiram tačnost, ali i muziciranje srca, dakle to je savršen spoj.

Publika u Tivtu je bila nevjerovatno srećna i zadovoljna. Tamo mi se desilo nešto što nije nikada ranije u dosadašnjoj karijeri, a to je da publika, nakon jedne izvedene kompozicije, ustane na noge i stojeći aplaudira dugo i glasno. To se nerijetko dešava na kraju koncerta, ali ne i usred koncerta ili na početku

Komponuje i svira klavir iz ljubavi i hobija - “za svoju dušu”

Mnoge Vaše kolege često u nekom trenutku počinju da se bave komponovanjem, da li ste Vi razmišljali o tome da stvarate svoje kompozicije?

Prije oko 15 godina, na početku 21. vijeka posao kompozitora i dirigenta je bio prilično blizak, povezan, skoro pa su imali isti zadatak. Ipak, posljednjih godina ova dva posla su se razdvojila i mislim da je to dobro za obje profesije. Uvijek kažem da ja još uvijek imam mnogo toga da učim kada su u pitanju drugi kompozitori i da sa njima već imam mnogo posla.. Inače, i sâm sam ranije pisao neke kompozicije, aranžmane, svirao sam i trombon, ali sada ponajviše sviram klavir... Otkriću vam: na klaviru volim da sviram neke svoje kompozicije, ali samo iz ljubavi, hobija i zabave, dakle, “za svoju dušu”.